

Pladesans

Sant Salvador de Guardiola

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Zona de Pla de Sanç
Emplaçament Ctra. vella d'Igualada (C-37 z) al km. 87,3 (al Calvet) camí direcció Nord uns 200 m.
Alçada: 300

Coordenades:

Latitud: 41.68842
Longitud: 1.77497
UTM Est (X): 398052
UTM Nord (Y): 4615908

Classificació

Número de fitxa 08098-247
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular Medieval Modern
Segle XIII-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Observacions protecció: Catàleg de masies (núm. 064)
Accés Fàcil
Ús actual: Productiu
Titularitat Privada
Titular: 08097A001000870000EU
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dj., 12/11/2015 - 01:00

Descripció

Masia de dimensions mitjanes que ha conservat parcialment la tipologia tradicional. Es troba emplaçada a l'extrem d'un altiplà, en un lloc dominant sobre el pas de la riera de Guardiola i de l'antic camí ral de Manresa a Igualada. El conjunt és format per un aglomerat de diferents construccions que, antigament, es distribuïen al voltant d'un pati tancat o barri. Actualment formen un complex desordenat a causa de les ampliacions que s'han fet per acollir les sales d'un restaurant. El cos residencial, situat al costat nord-est, és de planta rectangular, amb coberta a dues vessants. Consta de planta baixa i un pis. La façana principal, encarada a migdia, ha quedat integrada en un petit pati entre les dependències del restaurant i pràcticament no és vivisible. Conserva un portal amb arc de mig punt i diverses obertures, incloent-hi dos balconets. Aquesta i altres façanes estan arrebossades, però d'altres murs es conserven a pedra vista o amb el semi-arrebossat tradicional. Tot i que les façanes originàries pràcticament no són visibles encara s'hi pot veure alguna finestra amb llinda de fusta o amplit de pedra. El cos principal té adossats coberts antics al nord i a l'oest. Aquest últim acull un complex de tines força gran i ben conservat, amb quatre tines quadrades, dues de rectangulars i una de cilíndrica. Al sud de la casa hi havia diferents coberts que formaven un tancat, del qual encara se'n conserva l'entrada, que dóna accés al restaurant. Els coberts que hi havia en aquesta zona s'han reconvergit en menjadors i també s'hi ha fet noves construccions. Al sud de la casa, vora la zona d'aparcament es conserva un cobert antic de pedra.

Història

L'any 2004, en el transcurs de les obres de la carretera de l'Eix Diagonal (C-37) a uns 200 m al nord-est de la masia de Pladesans es portà a terme l'excavació arqueològica d'un mas medieval que va sobreviure fins al segle XIV i després fou abandonat. Aquest mas es va denominar Pla de Sanç per la seva ubicació, però no és clara la vinculació amb el mas Pladesans. Jaume CAPDEVILA (2004: 3) considera que les restes excavades podrien pertànyer al primitiu mas, que posteriorment s'hauria traslladat a la ubicació actual. Tanmateix, no hi ha cap evidència que ho confirmi, llevat de la simple proximitat. Considerem més aviat que el més probable és que es tracti de dos masos diferents, i que les notícies documentals del mas Pla de Sanç es refereixin a l'actual, que encara avui es conserva dempeus. El seu bon emplaçament, en un punt força estratègic, és un altre argument en favor de l'origen medieval del mas Pladesans.

El primer document del mas "Plan de Sanç" és de l'any 1282 i correspon a un establiment que compleix amb el ritual feudal de fidelitat i homenatge que havien de prestar al senyor els nous pagesos que entraven en possessió d'un mas. Així, Pere de Rocha (que era el senyor alodial de diversos bens a Guardiola, ciutadà de Manresa i mercader) estableix el mas a Pere Alteyó de Salelles, el qual promet que hi farà estada continuada com a "home vostre, propi sòlid i natural". Al cap de poc Pere Alteyó va morir, i el 1291 el seu hereu, Berenguer, que vivia a Manresa, va vendre el mas. El senyor, Pere de Rocha, havia redimit de tot domini a Berenguer, la seva muller i els seus fills perquè poguessin traslladar-se on volguessin sense ser perseguits. El comprador va ser Pere de Coll, pagès que procedia de la partida de Sant Pere de la Serra (actual mas Brunet), molt a prop del "Talló", d'on procedia la família del primer. El nou habitant del mas havia de pagar un cens consistent en "tasca, tres parts del delme i un parell de gallines per Nadal" (CAPDEVILA, 2006: 68). En els anys següents hi consta també com a resident Guillem de Coll, i la família ha de demanar diversos préstecs a jueus de Manresa (CAPDEVILA, 2004: 7-9). Se sap que en aquesta època el mas produïa vi, ja que ha de pagar agrer pel vi fet i pel que encara és al follador per acabar de trepitjar (CAPDEVILA, 2006: 56).

Tal com indiquen les restes conservades, la masia va conservar la seva vitalitat als segles XVIII i XIX, durant l'apogeu de la vinya. En el cadastre de 1735 consta com a propietat de la família Calcina de Manresa. El 1800 la família Argullol, que tenia la Casa Gran i la de la Volta a Salelles, engrandí el seu patrimoni afegint-hi el mas Pladesans. D'aquesta manera va reunir tres heredats en una de sola (FARGAS, 2012: 28, 100). Ja al final del segle XX la finca de Pladesans funcionava com un vedat de caça alternativa i s'hi practicava també el tir al plat. Entorn de 1990 el seu propietari decidí convertir la casa en restaurant.

Bibliografia

ARCOS, Roser. "L'evolució d'un mas medieval al Pla de Sanç, Sant Salvador de Guardiola (El Bages)". III congrés d'arqueologia medieval i Moderna. Sabadell, 2006. p.689 - 694.

Diputació de Barcelona; BERRY SAR, S.L. (2010). Pla especial de catalogació de masies i cases rural en sòl no urbanitzable. Ajuntament de Sant Salvador de Guardiola (núm. 064).

CAPDEVILA PLANS, Jaume (2004). "1282 - Plano de Sanç - 2004. Masia del terme de Guardiola de Bages". Quaderns de la Guíxola, núm. 12 (gener de 2004), Cercle Cultural la Guíxola, Sant Salvador de Guardiola.

CAPDEVILA I PLANS, Jaume (2006). Castell de Guardiola. Els orígens de Sant Salvador de Guardiola. Segles X-XIV (premi Excursionisme 2004), Centre Excursionista de la Comarca del Bages, Manresa, p. 56, 68, 80, 81, 109, 144.

FARGAS MORERA, Fèlix (2012). Salelles, 1000 anys de fets i esforç, treball i creixement de la seva parròquia, p. 28, 100.

